

Kanske skulle jag kunna hålla sams med min mamma.

BERÄTTA MER OM DIN FAMILJ

Min mamma tar hand om mig.

VEM MER I DIN FAMILJ TAR HAND OM DIG

Min pappa.

DIN PAPPA

Du liknar min pappa på något sätt.

VILKEN LIKHET TÄNKER DU PÅ

Du är inte särskilt aggressiv men jag tror att du inte vill att jag ska märka det.

VARFÖR TROR DU ATT JAG INTE ÄR SÄRSKILT AGGRESSIV

Du säger inte emot.

VARFÖR TROR DU ATT JAG INTE SÄGER EMOT

Du är rädd för mig.

KÄNNS DET BRA ATT TRO ATT JAG ÄR RÄDD FÖR DIG

Min pappa är rädd för alla.

VAD MER KOMMER DU ATT TÄNKA PÅ NÄR DU
TÄNKER PÅ DIN PAPPA

Översittare.

HAR DET NÅGONTING ATT GÖRA MED ATT DET VAR
DIN POJKVÄN SOM FICK DIG ATT KOMMA HIT

DOKTORN, som ELIZA i sin psykiaterroll kom att kallas, blev snart berömd på Massachusetts Institute of Technology, där den först fick liv, främst därför att det var ett program som var lätt att demonstrera. De flesta andra program kunde inte särskilt slående demonstrera informationsbehandlingens möjligheter hos en dator för besökare som inte redan hade någon specialkunskap inom låt säga en gren av matematiken. DOKTORN å andra sidan kunde vem som helst uppskatta på något plan. Dess styrka som demonstrationsobjekt förstärktes ytterligare av att besökaren faktiskt kunde medverka i dess funktion. Snart började kopior av DOKTORN, byggda på grundval av den beskrivning som jag hade publicerat, att dyka upp vid andra institutioner i Förenta staterna. Programmet blev känt över hela landet och blev till och med i vissa kretsar ett slags modeleksak.

De omskakande upplevelser som jag erfor när DOKTORN blev känd och "spelad" i vida kretsar berodde väsentligen på tre skilda händelser.

1. Ett antal praktiserande psykiatrer trodde på fullt allvar att DOKTOR-programmet skulle kunna byggas ut till en nästan helt och hållet automatisk form av psykiatri. Colby m fl skriver t ex:

"Ytterligare arbete måste till innan programmet är färdigt för klinisk användning. Om metoden visar sig vara till nytta skulle den utgöra ett terapeutiskt redskap som kan göras vitt tillgängligt för mentalsjukhus och psykiatriska centra som lider brist på terapeuter. Tack vare möjligheten till tidsdelning hos moderna och framtida datorer skulle flera hundra patienter i timmen kunna tas om hand av ett datorsystem konstruerat för detta syfte. Den mänskliga terapeuten, som är med när det gäller att konstruera och sköta detta system, skulle inte ersättas, men han skulle bli mycket mer effektiv eftersom hans insatser inte längre skulle begränsas till den ett-till-ett-kvot av patient/terapeut som nu gäller."^{3*}

Jag hade trott att en grundläggande förutsättning för själva möjligheten att en person skulle kunna hjälpa en annan att bearbeta sina emotionella problem var att hjälparen själv deltog i den andres upplevelser av de problemen och själv, i hög grad genom sin egen inlevelse i dem, kom att förstå dem. Det finns utan tvivel många metoder för att underlätta för terapeuten att genom sin fantasi projicera sig in i patientens inre liv. Men att det var möjligt att ens en enda praktiserande psykiater skulle förespråka att denna avgö-

* Inte heller är dr Colby ensam om sin entusiasm över psykoterapi utförd av datorer. Dr Carl Sagan, astrofysikern, kommenterade ELIZA i *Natural History*, vol LXXXIV, nr 1 (jan 1975):

"Inga sådana datorprogram är idag tillräckliga för psykiatriskt bruk, men det samma kan sägas om vissa mänskliga psykoterapeuter. I en tid när fler och fler människor i vårt samhälle tycks vara i behov av psykiatrisk rådgivning, och när tidsdelning av datorer är vitt utbredd, kan jag föreställa mig utvecklingen av ett nät av psykoterapeutiska dataterminaler, ungefär som rader av stora telefonhytter, där vi för några få dollar per gång skulle kunna få tala med en uppmärksam, beprövad och till största delen icke styrande psykoterapeut."

It's true. I am unhappy.

DO YOU THINK COMING HERE WILL HELP YOU NOT TO
BE UNHAPPY

I need some help, that much seems certain.

WHAT WOULD IT MEAN TO YOU IF YOU GOT SOME HELP

Perhaps I could learn to get along with my mother.

TELL ME MORE ABOUT YOUR FAMILY

My mother takes care of me.

WHO ELSE IN YOUR FAMILY TAKES CARE OF YOU

My father.

YOUR FATHER

You are like my father in some ways.

WHAT RESEMBLANCE DO YOU SEE

You are not very aggressive but I think you don't want me to
notice that.

WHAT MAKE YOU THINK I AM NOT VERY AGGRESSIVE

You don't argue with me.

WHY DO YOU THINK I DON'T ARGUE WITH YOU

You are afraid of me.

DOES IT PLEASE YOU TO BELIEVE I AM AFRAID OF YOU

My father is afraid of everybody.

WHAT ELSE COMES TO MIND WHEN YOU THINK OF YOUR
FATHER

Bullies.

DOES THAT HAVE ANYTHING TO DO WITH THE FACT
THAT YOUR BOYFRIEND MADE YOU COME HERE

DOCTOR, as ELIZA playing psychiatrist came to be known, soon became famous around the Massachusetts Institute of Technology, where it first came into existence, mainly because it was an easy program to demonstrate. Most other programs could not vividly demonstrate the information-processing power of a computer to visitors who did not already have some specialized knowledge, say,

of some branch of mathematics. DOCTOR, on the other hand, could be appreciated on some level by anyone. Its power as a demonstration vehicle was further enhanced by the fact that the visitor could actually participate in its operation. Soon copies of DOCTOR, constructed on the basis of my published description of it, began appearing at other institutions in the United States. The program became nationally known and even, in certain circles, a national plaything.

The shocks I experienced as DOCTOR became widely known and "played" were due principally to three distinct events.

1. A number of practicing psychiatrists seriously believed the DOCTOR computer program could grow into a nearly completely automatic form of psychotherapy. Colby *et al.* write, for example,

"Further work must be done before the program will be ready for clinical use. If the method proves beneficial, then it would provide a therapeutic tool which can be made widely available to mental hospitals and psychiatric centers suffering a shortage of therapists. Because of the time-sharing capabilities of modern and future computers, several hundred patients an hour could be handled by a computer system designed for this purpose. The human therapist, involved in the design and operation of this system, would not be replaced, but would become a much more efficient man since his efforts would no longer be limited to the one-to-one patient-therapist ratio as now exists."^{3*}

I had thought it essential, as a prerequisite to the very possibility that one person might help another learn to cope with his emotional problems, that the helper himself participate in the other's experience of those problems and, in large part by way of his own em-

* Nor is Dr. Colby alone in his enthusiasm for computer administered psychotherapy. Dr. Carl Sagan, the astrophysicist, recently commented on ELIZA in *Natural History*, vol. LXXXIV, no. 1 (Jan. 1975), p. 10: "No such computer program is adequate for psychiatric use today, but the same can be remarked about some human psychotherapists. In a period when more and more people in our society seem to be in need of psychiatric counseling, and when time sharing of computers is widespread, I can imagine the development of a network of computer psychotherapeutic terminals, something like arrays of large telephone booths, in which, for a few dollars a session, we would be able to talk with an attentive, tested, and largely non-directive psychotherapist."